

انتقال دفاتر امور اداری و ستادی نفت، گاز و پتروشیمی به شهرهای مرکز استخراج و تولید

کد موضوعی: ۳۱۰
شماره مسلسل: ۱۲۷۴۴

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

دی ماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	بررسی سابقه موضوع
۴.....	اظهارنظر در مورد پیشنهاد نمایندگان
۷.....	پیشنهادهای
۹.....	منابع و مآخذ

انتقال دفاتر اداری و ستادی نفت، گاز و پتروشیمی به شهرهای مرکز استخراج و تولید

چکیده

محل استقرار مراکز عملیاتی و ستادی بسیاری از فعالیت‌های صنعتی در کشور، خارج از مناطق عملیاتی قرار دارند. به‌گونه‌ای که محل فعالیت یک کارخانه یا کارگاه صنعتی در یک شهر و محل استقرار دفتر مرکزی و ستادی آن در شهری دیگر است. چنین وضعیتی باعث شده است تا کارکنان چنین مراکز صنعتی بین محل استقرار کارخانه و یا کارگاه و دفتر مرکزی و محل زندگی خود در رفت و آمد بوده و این موضوع منجر به بروز مشکلاتی برای آنها شده است. اتخاذ این رویکرد در کشور باعث شده است تا مناطق و اماکن مربوط به استقرار کارخانه‌ها و یا کارگاه‌های صنعتی از جذابیت لازم برای زندگی کارکنان شاغل در چنین مناطقی برخوردار نباشد. چنین وضعیتی باعث شد تا برخی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی موضوع انتقال دفاتر اداری و ستادی نفت، گاز و پتروشیمی را به شهرها و مراکز عملیاتی مورد توجه قرار دهند. مطابق مطالب ارائه شده در این گزارش، انجام این انتقال به تهیه و ارائه طرح ازسوی مجلس شورای اسلامی نیاز ندارد و از اختیارات قوه مجریه است.

مقدمه

نبود تناسب و ناعادلانه بودن توزیع امکانات رفاهی یکی از معضلات امروز کشور است که باعث شده است تا رشد و توسعه شهرها به صورت نامتوازن انجام شود و برای برخی از شهرها جاذبه‌های مصنوعی به وجود بیاید و مهاجرت به این‌گونه شهرها افزایش یابد. این وضعیت برای چنین شهرهایی تبعات منفی اجتماعی و اقتصادی می‌تواند به دنبال داشته باشد. برای برون‌رفت از این وضعیت در ادوار مختلف راهکارهایی مورد توجه قرار گرفت که آخرین آن تصویب آیین‌نامه اعطای تسهیلات به کارکنان دستگاه‌های اجرایی متقاضی انتقال از شهر تهران در تاریخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۷ توسط هیئت وزیران است.

البته در مورد انتقال کارکنان دولت از تهران و کلان‌شهرها و جلوگیری از رشد شتابان کلان‌شهر تهران تصمیماتی در گذشته گرفته شده که نتیجه در خورد توجهی نداشته است. نامتوازن بودن توزیع امکانات در شهرهای کشور باعث شده است تا کارکنان شاغل در برخی از کارخانه‌ها و مراکز صنعتی کشور بین محل زندگی و کار خود در رفت‌وآمد باشند. به عبارت دیگر محل سکونت دائم خود و خانواده آنها در شهری دیگر و محل کار سرپرست خانوار در منطقه‌ای دیگر باشد. این رویه می‌تواند خسارات و عوارض جانبی زیادی به دنبال داشته باشد که افزایش هزینه‌ها، کاهش راندمان تولید، خسارات ناشی از تصادفات و... از جمله آنهاست. در واقع به دلیل چنین وضعیتی در کشور، برخی از نمایندگان محترم عضو کمیسیون انرژی درخواست تهیه طرحی برای انتقال دفاتر اداری و ستادی نفت و گاز و پتروشیمی را از مراکز

استان‌ها به مناطق مرکز عملیات آن مطرح کردند که این گزارش برای بررسی این موضوع تهیه شده است.

بررسی سابقه موضوع^۱

در دهه‌های گذشته به‌منظور جلوگیری از رشد شتابان برخی از کلان‌شهرها و ازجمله تهران، طرح‌ها و تصمیماتی مطرح شد که به نتیجه مطلوبی نرسیده است. اولین اقدام در این مورد در دهه ۱۳۴۰ انجام شد. براین اساس مقرر شد تا صنایعی که در خارج از شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران استقرار می‌یابند تا پنج سال از پرداخت مالیات معاف باشند و از تسهیلات بانکی و اعتبارات سرمایه‌گذاری ویژه‌ای برخوردار شوند.

در سال ۱۳۴۶ نیز ساخت صنایع تولیدی در شعاع ۱۲۰ کیلومتری محدوده تهران ممنوع شد و ایجاد بعضی از صنایع کوچک صرفاً در محدوده قطب‌های تعیین شده مجاز شناخته شد. پس از انقلاب نیز در سال‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۶۲ و در برنامه‌های توسعه مقرراتی در مورد ایجاد شهرک‌های صنعتی در شهرهای کوچک و محروم، اعطای معافیت‌های مالیاتی و انتقال سرمایه‌ها به مناطق مستعد خارج از منطقه مرکزی و تهران تصویب شد. در برنامه اول توسعه نیز اجازه انتقال واحدهای سازمانی دولتی به سایر نقاط کشور پیش‌بینی شد و در توصیه‌های برنامه دوم توسعه نیز برای این منظور

۱. برگرفته شده از گزارش «ملاحظات پیرامون انتقال برخی از دستگاه‌های دولتی از شهر تهران» که در فروردین‌ماه ۱۳۹۰ توسط دفاتر مطالعات برنامه و بودجه، مطالعات اجتماعی، مطالعات سیاسی و مطالعات حقوقی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی تهیه شده است.

کمیته‌های برنامه‌ریزی استان‌ها تقویت شد.

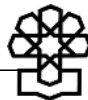
به‌رغم آنکه در سال‌های قبل و پس از انقلاب در مورد جلوگیری از رشد شتابان تهران مقرراتی وضع شد، اما وضعیت امروز تهران نشان می‌دهد که این مقررات نتیجه عملی مشخصی را به دنبال نداشته است.

یکی از دلایل عمده این ناکامی را می‌توان در ایجاد نکردن زیرساخت‌های مناسب و امکانات لازم برای استقرار در مناطقی که مد نظر قانون و مقررات ذکر شده است، جستجو کرد که دلیل عمده آن نیز این بوده است که دستگاه‌ها و نهادهایی که در ایجاد این زیرساخت‌ها مؤثر هستند، تعامل و همکاری لازم را نداشته‌اند. به دنبال چنین ناکامی‌هایی، از سال ۱۳۸۴ در مورد انتقال دستگاه‌ها، مقرراتی در دولت به تصویب رسید. مطابق این مصوبات درخصوص انتقال کارکنان، دستگاه‌ها و شرکت‌های وابسته به آن دستگاه‌ها اقداماتی انجام شده است. وزارت نفت از جمله دستگاه‌هایی است که به‌دنبال چنین مصوباتی به انتقال ۲۳ دفتر مرکزی و ۴۶۷ نفر کارمند اقدام کرده است.^۱

اظهار نظر در مورد پیشنهاد نمایندگان

به‌دنبال درخواست برخی از نمایندگان محترم عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی درخصوص طرح انتقال دفاتر اداری و ستادی نفت، گاز و پتروشیمی به شهرهای مرکز استخراج و تولید، دفتر مطالعات انرژی، صنعت و معدن برای بررسی

۱. برای اطلاعات بیشتر به گزارش «ملاحظات پیرامون انتقال برخی از دستگاه‌های دولتی از شهر تهران»، با شماره مسلسل ۱۰۷۵۱، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی مراجعه شود.

موضوع ابتدا با برخی از کارشناسان دفتر مطالعات برنامه و بودجه جلسه‌ای برگزار کرد. به دنبال آن در تاریخ ۱۳۹۱/۹/۲۱ با دعوت از برخی دستگاه‌های اجرایی^۱ نیز جلسه‌ای در مرکز پژوهش‌ها برگزار شد.

در این جلسه ابتدا مرکز پژوهش‌ها در مورد درخواست نمایندگان محترم توضیح کوتاهی را ارائه کرد و این‌گونه بیان کرد که هدف نمایندگان محترم از طرح این درخواست و تهیه طرح برای ارائه به مجلس شورای اسلامی، افزایش راندمان، مدیریت زمان، کاهش خسارات و تلفات جانی و مالی کارکنان و کاهش هزینه‌هاست. ضمن اینکه نمایندگان محترم به دنبال این هستند که این انتقال در سطح استان و شهرستان‌ها هم انجام شود و به دنبال انتقال شرکت‌های وابسته به صنایع نفت، گاز و پتروشیمی از تهران به مناطق عملیاتی نیستند. بنابراین جنس درخواست نمایندگان محترم با آنچه که در سال‌های ۱۳۸۴ به بعد در مورد انتقال دستگاه‌ها و کارکنان از تهران توسط دولت مطرح شد، متفاوت است. در این جلسه مباحث بسیار مفیدی مطرح گردید که در ادامه اهم آن ارائه می‌شود.

۱. طرح مسئله انتقال دستگاه‌ها و کارکنان دولت که از سال ۱۳۸۴ در کشور مطرح شد، به استناد برخی از مصوبات دولت بود و نه قوانین تصویب شده در مجلس شورای اسلامی. بنابراین مشخص است که تعیین محل استقرار دستگاه‌های اجرایی جزء امور اجرایی کشور به‌شمار می‌رود.^۲ بنابراین انتقال دفاتر اداری و

۱. در این جلسه نمایندگان معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور، شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی و شرکت ملی صنایع پتروشیمی حاضر شدند.
۲. مطابق مواد (۲۹) و (۳۱) قانون مدیریت خدمات کشوری موارد اینچنینی جزء وظایف و اختیارات دولت است.

ستادی امور اجرایی کشور، به‌طور عام و نفت، گاز و پتروشیمی به شهرهای دارنده منابع انرژی و مراکز تولید و پالایش نفت و گاز به‌طور خاص (درخواست برخی از نمایندگان محترم)، به ارائه طرح یا لایحه به مجلس شورای اسلامی نیاز ندارد.

۲. مقوله انتقال دفاتر اداری و ستادی نفت، گاز و پتروشیمی به مناطق و شهرهای دارنده منابع انرژی و مراکز تولید و پالایش آن همانند هر تصمیم دیگری به ایجاد زیرساخت‌ها و امکانات رفاهی خاص خود نیاز دارد. این موضوع با هدفی که نمایندگان محترم در نامه خود ذکر نموده‌اند، از اهمیت بیشتری برخوردار است. بدین صورت که هریک از کارکنان مجموعه‌های مورد نظر، بخشی از ساعات شبانه‌روز را به انجام کار در محیط فعالیت خود و بخشی دیگر را به استراحت و به انجام امور دیگری اختصاص می‌دهند. بنابراین برای استفاده مفیدتر از ساعات غیرکاری نیز برنامه‌ریزی‌هایی انجام می‌دهند که استفاده بهینه از این زمان‌ها با امکاناتی که در محیط زندگی و کار برایشان فراهم می‌شود رابطه‌ای مثبت دارد. البته چگونگی استفاده از زمان‌های غیرکاری نیز بر بهره‌وری و کارآیی زمان کار نیز آثار مستقیمی دارد. با این توضیح اگر محیط کار، کارگاه یا کارخانه و یا شهری که محل فعالیت کارکنان است از امکانات مناسب برای استفاده بهینه کارکنان و یا خانواده‌های آنها برخوردار نباشد، بدون شک تولید و یا خدمت ارائه شده از سوی این دسته از کارکنان از کیفیت مناسب برخوردار نخواهد بود. بنابراین آنچه که باید قبل از انتقال دفاتر اداری و ستادی نفت، گاز و پتروشیمی به شهرهای دارنده منابع انرژی و مراکز تولید و پالایش نفت و گاز مورد توجه قرار گیرد، ایجاد جاذبه‌های مناسب برای

کارکنان و خانواده‌های ساکن آنها در این شهرهاست. اگر در مورد این موضوع به صورت دستوری برخورد شود، مطمئناً به سرانجام مفیدی منتهی خواهد شد.

۳. بند «۲» از آن جهت مهم است که اگر مقوله انتقال به صورت دستوری انجام شود، هرکدام از این کارکنان دارای خانواده هستند و ممکن است هریک از افراد خانواده آنها کارمند، دانش‌آموز، دانشجو و یا به نوعی تحت تکفل آنها باشند که به مراقبت دائم نیاز داشته باشند. بنابراین شهر، منطقه، روستا، ناحیه و یا بخشی که مراکز و دفاتر اداری و ستادی نفت، گاز و پتروشیمی قرار دارند، از امکاناتی به تناسب هر یک از افراد خانواده برخوردار نباشد، بدون شک برای آنها مطلوبیت به دنبال ندارد و این می‌تواند پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خاص خودش را در پی داشته باشد.

۴. با توضیحاتی که در بند «۱» ارائه شده است، انتقال دستگاه‌های اداری جزء وظایف و اختیارات دولت است. به هر حال اگر این موضوع از سوی دولت نیز بخواهد اجرا شود، ابتدا باید در قالب یک برنامه مشخص میان مدت و بلندمدت انجام شود. زیرا فراهم کردن امکانات زیربنایی، بهداشت، درمان، آموزش، ارتباطات مخابراتی، شبکه‌های اینترنتی، رفاهی و ... را نمی‌توان در کوتاه مدت فراهم کرد.

پیشنهادها

مطابق مقدمه توجیهی کوتاهی که در درخواست نمایندگان محترم ارائه شده است، پیشنهادهای زیر به منظور تحقق عملی موضوعات مندرج (افزایش راندمان، کاهش هزینه‌ها، مدیریت زمان، کاهش خسارات و تلفات جانی و مالی) در درخواست

نمایندگان محترم ارائه می‌گردد:

۱. بدون شک بعضاً در مناطقی از کشور که در آن پالایشگاه‌های نفت و گاز، تجهیزات و دستگاه‌های مربوط به استخراج نفت خام، تولید محصولات پتروشیمی و... قرار دارند، به تناسب نقشی که در اقتصاد ملی دارند، از درجه توسعه‌یافتگی مناسبی برخوردار نیستند. به منظور تحقق رشد و توسعه مناطقی که در آن منابع انرژی و مراکز تولید و پالایش نفت و گاز قرار دارند و برای کاهش محرومیت این‌گونه مناطق، لازم است بسترهای مناسب و زیربنای مربوط به آنها اعم از آموزشی، بهداشتی و ... ایجاد شود. اجرای این قسمت بدون داشتن یک برنامه منسجم و مصوب امکانپذیر نیست. به‌طور کلی در این مورد نمایندگان محترم می‌توانند با استفاده از ابزارهای نظارتی خود به دنبال این باشند تا دولت الگوی توسعه مربوط به کل کشور و مناطق مرزی و برخوردار از منابع طبیعی را به تصویب برسانند، یا اینکه الگوی پیشرفت ایرانی - اسلامی را در مناطق برخوردار از منابع طبیعی به‌صورت پایلوت به اجرا درآورد. این رویکرد می‌تواند امیدهای بیشتری را برای توسعه و رفع محرومیت این‌گونه مناطق که از دغدغه‌های بجای نمایندگان محترم ملت است را برطرف کند. در صورت تحقق این هدف از مهاجرت افراد از این مناطق جلوگیری به‌عمل می‌آید و به‌تبع آن توسعه و پیشرفت منطقه میسر خواهد شد.

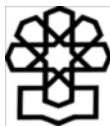
۲. در اصل چهل‌وهشتم قانون اساسی در مورد بهره‌برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استان‌ها و توزیع فعالیت‌های اقتصادی میان استان‌ها و مناطق مختلف کشور، ذکر شده است که نباید تبعیض وجود داشته باشد.

برای اجرای این اصل در سالیان گذشته احکامی به تصویب رسیده است که در ماده (۱۳۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه نیز ذکر شده است. بنابراین مجلس شورای اسلامی باید به دنبال وضعیت اجرای این اصل و ماده (۱۳۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم و مصوباتی باشد که در سالیان گذشته برای رفع محرومیت و تبعیض در مناطق مختلف به تصویب رسیده است و در این مورد از دولت درخواست کند تا آخرین وضعیت اجرای این‌گونه مصوبات را به مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

منابع و مآخذ

۱. ملاحظاتی پیرامون انتقال برخی از دستگاه‌های دولتی از شهر تهران، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دفاتر مطالعات برنامه و بودجه، مطالعات اجتماعی، مطالعات سیاسی و مطالعات حقوقی، فروردین‌ماه ۱۳۹۰.
۲. قانون مدیریت خدمات کشوری.

شماره مسلسل: ۱۲۷۴۴

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: انتقال دفاتر امور اداری و ستادی نفت، گاز و پتروشیمی به شهرهای مرکز استخراج و تولید

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین: فریدون اسعدی

همکار: بهروز رازانی

ناظر علمی: هوشنگ محمدی

متقاضیان: شمس‌الله بهمنی (نماینده رامهرمز در مجلس شورای اسلامی)، سیدسعید حیدری طیب (نماینده کرمانشاه در مجلس شورای اسلامی)، حبیب آقاجری (نماینده ماهشهر، هندیجان در مجلس شورای اسلامی)، احمد سجادی (نماینده سرخس در مجلس شورای اسلامی)

همکاران خارج از مرکز (دستگاه‌ها): نمایندگان معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور، شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۱۰/۱۹